

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ТАРИХ ФАКУЛЬТЕТІ
АРХЕОЛОГИЯ, ЭТНОЛОГИЯ ЖӘНЕ МУЗЕОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ

**«Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістер» пәні бойынша
қорытынды емтихан бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары**

«7M02220 – Этнология және антропология» білім беру бағдарламасы

Алматы 2025 жыл

Құрастырушы:

Калыш А.Б. т.ғ.д., Археология, этнология және
музеология кафедрасының профессоры

(дайындалған - А.Ж.Т., лауазымы, дәрежесі және
атағы)

«Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістер» пәні бойынша қорытынды
емтихан жүргізу бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары кафедра мәжілісінде
қаралып, ұсынылды

«___» _____ 2025 ж., хаттама

Кіріспе

Студенттер «Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістер» пәні бойынша емтиханды жазбаша-офлайн форматта тапсырады.

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу тәртібі:

1. Емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.
3. Емтихан сұрақтары «Универ» жүйесіне үш блокқа бөлу арқылы енгізіледі.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, студент емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болуы керек.
3. Емтихан қабылдау ұзақтығы 2 сағат.

III. Қорытынды емтихан бағдарламасының ережелері:

1. Емтихан барысында студент ұялы телефон, оқулықтар, дәптер, құлаққап және т.б. бөгде заттарды ұстауға, өзімен бірге алып кіруге тыйым салынады. Сонымен қатар басқа студенттермен сөйлесуге, артық қимыл жасауға, артына қарауға болмайды. Емтихан барысын бейне бақылау арқылы мониторинг тобы бақылап отырады. Аталған ережелерді бұзу фактісі анықталса, студент емтиханнан шығарылады.

IV. Қорытынды емтихан бағдарламасының нәтижелері:

1. Студенттердің жазбаша жұмыстарын пән оқытушысы тексеріп, баллдарды «Универ» жүйесіне енгізеді.
2. Оқытушы барлық студенттердің баллдарын мұқият тексеріп, емтихан тізімдемесін «Универ» жүйесінде сақтайды.
3. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге студенттердің баллдары 48 сағаттың ішінде қойылуы тиіс.
4. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.
5. Егер студент емтихан тапсыру ережесін бұзса, студенттің емтихан нәтижелері жойылады.

Қорытынды емтихан 15 аптада алған білімнің нәтежиесі ретінде жазбаша түрде жүргізіледі. Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

1. «Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістер» пәнінің мақсаты мен міндеттері.
2. Этникалық үдерістердің теориялық мәселелері.
3. Этномәдени өзара әрекеттестік теориясы.
4. Қазақстан Республикасындағы қазіргі таңдағы ұлтаралық қатынастар.
5. Ұлттық мәселелерді шешудің тұжырымдамасы және оның маңызы.
6. 1989, 1999, 2009, 2021 жж. халық санақтарындағы Қазақстан халықтарының демографиялық көрсеткіштері.
7. Қазақ диаспорасы.
8. Қазақстандағы этнотілдік үдерістер.
9. Қазақстанда этнос аралық және конфессия аралық қарым-қатынастар.
10. Еліміздегі шағын этностардың ұлттық-мәдени орталықтары.
11. Этносаралық қатынастағы Қазақстан халқы Ассамблеясының ролі.
12. Қазақстандағы бір ұлтты отбасыларының этникалық ерекшеліктері.
13. Қазақстандағы ұлт аралас отбасылардың этникалық көрсеткіштері.
14. Қазақстандағы отбасылардың ыдырауының этнодемографиялық көрінісі.
15. Отбасындағы жанжал және некенің бұзылуы.

Емтихан тапсыру кезінде студенттер қабілетті болуы тиіс:

- Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени процестердің өзекті мәселелері заманауи ғылыми білім контексінде білу және түсіну;
- Этникалық және этномәдени үдерістердің жалпы және ерекше орындарын сыни тұрғыдан талдау арқылы адамзат қоғамының әлемдік-тарихи дамуының жалпы парадигмасымен байланыстыру;
- Еліміздегі этникалық және мәдени аясындағы маңызды қызметтерді, танымы мен ерекшеліктерін қарастыру барысында аналитикалық және аксиологиялық талдау дағдыларын игеру;
- Қазақстандағы этномәдени процестердің мазмұны мен өзгерулерінің жалпыламалық, аймақтық және этникалық аспектілеріне объективтік баға беру; олардың үдерісі мен жүйесіндегі орны мен маңызын игеру;
- Қазіргі кездегі республикамыздағы этномәдени процестердің моно- және полиэтникалық аймақтары, облыстары мен аудандарындағы негізгі нысандарын қарастырып сыни тұрғыда баға беру.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі**Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:****Негізгі:**

1. Абжанов Х.М. Түркі әлеміндегі Қазақстан: іргелі тарих және методология. - Петропавл: Полиграфия, 2011. - 364 б.
2. Закиев М.З. Глубокие этнические корни тюркских народов. - Астана, 2011. - 400 с.
3. Кабульдинов З.Е. Народ Казахстана: история и современность. Астана, 2009. 200 с.
4. Калыш А.Б. Семья и брак в современном Казахстане. - Алматы: Арыс, 2013. – 464 с.
5. Калыш А.Б. Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени процестер: оқу құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2015. -254 б.
6. Народы Казахстана: Энциклопедический словарь. – Алматы, 2003. – 352 с.
7. Тишков В. А. Очерки теории и политики этничности в России. М.: Ин-т этнологии и антропологии РАН, 1997.
8. Токтабай А.У. Түркі халықтарының этномәдениеті. Алматы, 2006. - 328 б.
9. Шаймерденова Н.Ж. Turco-Slavica: Язык, этнос, культура в едином пространстве. Петропавл: Полиграфия, 2011. - 348 с.

Зерттеушілік инфрақұрылымы:

«Археология, этнология және антропология» ғылыми-зерттеу орталығы – әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Археология, этнология және музеология кафедрасы, 4-5 кабинет; ҚР ҒжЖБ министрлігі Ғылым комитеті «Ш.Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты», 3 қабат.

**«7M02220 – Этнология және антропология» білім беру бағдарламасы
бойынша «Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістер»
пәнінен емтихан қабылдау нұсқаулығы**

Критерий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық »	«Қанағаттанарлықсыз»	
	90–100% (27-30 балл)	70–89% (21-26 балл)	50–69% (15-20 балл)	25–49% (8-14 балл)	0–24% (0-7 балл)
Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	"Өте жақсы" деген баға музей мекемелерінің ғылыми-зерттеу жұмысын талдап, түрлі музей салаларын анықтап, оған тән ерекшелігін саралап, аудиторияда өткен сабақты толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасап, үш сұрақтың толық жауап жазу.	"Жақсы" деген баға барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелер қамтылмаған, мазмұны көрсетілмеген, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	"Қанағаттанарлық" деген баға билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ерекшеліктерді, үстіртін дәлелдейді, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, сұрақтардың мазмұнын ашпайды.	Қойылған сұрақтарға дұрыс жауап жазбай, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Қазіргі Қазақстандағы этникалық және этномәдени үдерістерге қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз. Дәлелдер үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктер бар.	Сұрақпен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
Таңдалған әдістеменің ұсынылған	Оқу тапсырмасын толық орындап,	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды,	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға

практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың практикалық мәселелерін шешу. Этнологиялық терминдерді қолдану, ғылыми тұжырымдар жасау.	3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған.	жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
--	--	---	---	--	---

Емтихан билеттері 3 сұрақтан тұрады. Дұрыс орындалған тапсырмалар үшін ең көбі-100 балл, оның ішінде бірінші сұраққа – 33 балл, екінші сұраққа-33 балл, үшінші сұраққа - 34 балл

